

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 432/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Maahanmuuttoviraston toiminnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Touko Aallon /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 432/2016 vp:

Mitä ministeri aikoo tehdä selvittääkseen maiden turvallisuusarvioon liittyvän tilanteen ja mihin korjaustoimiin hän aikoo ryhtyä, millä hallitus perustelee sisäisen paon käyttöä perusteena kielteisille turvapaikkapäätöksille sekä mitä ministeri aikoo tehdä, jotta yksilöllinen ja laadukas turvapaikkakäsittely toteutuu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sisäinen pako on vakiintunut pakolaisoikeudellinen käsite ja perustuu Geneven pakolaissopimukseen. Määritelmädirektiivin mukaan hakija ei ole kansainvälisen suojelun tarpeessa, jos hakijalla alkuperämaahan jossakin osassa ei ole perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa tai on mahdollisuus saada suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan. Lisäksi edellytetään, että hän voi turvallisesti ja laillisesti matkustaa ja päästä maan kyseiseen osaan ja hänen voidaan kohtuudella olettaa jäävän sinne.

Esimerkiksi Irakin osalta Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tuoreessa ratkaisussaan todennut, että vaikka Irakin viranomaisten kyvyn suojella ihmisiä voidaan katsoa heikentyneen, se suoja, mitä Irakin viranomaiset pystyvät nyt antamaan, riittää väestölle yleisesti. Tuomioistuin toteaa yleisesti Irakiin ja Bagdadiin olevan mahdollista palauttaa turvapaikanhakijoita ja Irakin viranomaiset kykenevät antamaan suojelua yleisesti.

Maahanmuuttovirasto arvioi ja ratkaisee sisäisen paon mahdollisuuden yksilöllisesti kunkin hakijan kohdalla ajantasaisen, kyseeseen tulevaa sisäisen paon aluetta koskevan lähtömaatiedon perusteella.

Maalinjausten muutosten tarkoituksena ei ole ollut katsoa, että kyseisten maiden turvallisuustilanne olisi parantunut nopeasti, vaan ottaa huomioon lähtömaissa, kuten Somaliassa, tapahtunut pidemmän aikavälin myönteinen kehitys. Laajamittaisen maahantulon tilanteessa Maahanmuuttoviraston oli perusteltua päivittää linjauksia, joita ei ollut aiemmin tarkasteltu uudelleen yhtä säännöllisesti kuin nykyisin. Tällä hetkellä maalinjausten tasolla otetaan huomioon useammin päivittyvä tieto maan tilanteesta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 432/2016 vp

Muuttuneiden linjausten taustalla on ollut myös tarve yhtenäistää turvapaikkapäätöksentekoa muiden EU-maiden kanssa, jotta vetotekijöiden syntymistä Suomeen estettäisiin. EU on edelleen tiivistämässä yhteistä turvapaikkamenettelyään kesällä 2016 annetuilla laajoilla ehdotuksilla järjestelmän uudistamisesta. Ehdotusten mukaan Suomi veloitettaisiin luopumaan osasta muita EU-maita suotuisammista kohteluista, joita Suomi on aiemmin kansallisesti myöntänyt kansainvälistä suojelua hakeville.

Hallintotuomioistuimet tutkivat Maahanmuuttoviraston päätökset muutoksenhakuvaiheessa. Samalla Maahanmuuttoviraston johto valvoo päätöksenteon laillisuutta säännöllisesti ja raportoi siitä edelleen sisäministeriöön. Yksi keskeinen laillisuusvalvonnan osa ovat pistokokeet, joita tehdään useita kertoja vuodessa Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston EASO:n laatimien laatustandardien pohjalta. Niissä arvioidaan muun muassa yksittäisten päätösten lainmukaisuutta ja sitä, vastaavatko ne voimassa olevaa ratkaisu- ja oikeuskäytäntöä, jotka perustuvat hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen ratkaisuihin siltä osin kuin nämä ovat ratkaisseet oikeudellisen kysymyksen. Pistokoetarkastuksissa ei ole löytynyt lainvastaisia päätöksiä.

Maahanmuuttovirasto seuraa Helsingin hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä ja mahdolliset muutokset viraston lainsoveltamiseen huomioidaan välittömästi ja viivytyksettä ratkaisuihin. Lähtömaiden turvallisuus tilannetta seurataan tiiviisti ja oikeudellista arviota mahdollisuudesta palauttaa lähtömaihin muutetaan tilanteen niin vaatiessa. Myös hallintotuomioistuinten päätösten valossa Maahanmuuttoviraston päätökset ovat olleet erittäin korkeatasoisia.

Poikkeuksellisen suuri Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä on edellyttänyt hakemusten käsittelyn tehostamista. Jokainen hakemus käsitellään kuitenkin yksilöllisesti ja laadukkaasti. Viraston työntekijöille on järjestetty tukitoimia työpaineiden helpottamiseksi. Keinoina on käytetty mm. ohjeistuksen kehittämistä, prosessien digitalisointia ja työnohjausta.

Kaikki turvapaikkayksikön työntekijät on Maahanmuuttovirastossa perehdytetty tehtäviinsä yksikön yhteisessä perehdytysohjelmassa, johon kuuluu mm. Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston koulutusmoduulien suorittaminen. Perehdytysohjelma kestää kaksi viikkoa, ja siinä käsitellään erityisesti turvapaikkaprosessia, lainsäädäntöä, puhuttelumenetelmää ja päätösesitysten laadintaa. Päätöksentekijöiden tukena on myös eri aihepiireihin perehtyneitä asiantuntijoita. Maahanmuuttovirastossa on kuluneen vuoden aikana monin tavoin huolehdittu siitä, päätöksenteon laatu pysyy korkeana samalla kun päätöksentekoa tehostetaan. Tuomioistuinratkaisujen ja muiden havaintojen perusteella ei ole näkyvissä merkkejä päätöksenteon laadun heikkenemisestä.

Helsingissä 29.9.2016

Sisäministeri Paula Risikko